

12^e jaargang, #3

11 september 2014

Agrometeorologische Berichten **Situatie op 1 september 2014**

Samenvatting

De vele regen in juli en vooral in augustus stuurde de oogst van de wintertarwe danig in de war. Het relatief koude weer in augustus zorgde er dan weer voor dat de groei van de zomergewassen licht afgeremd werd. De groeivoorsprong ten opzichte van een 'normaal' jaar blijft echter behouden. De verwachte opbrengsten van de maïs, de aardappelen en de suikerbieten liggen nog steeds hoger dan het gemiddelde van de voorbije 5 jaren, uitgezonderd voor de percelen die door hevig onweer of tornado's getroffen werden en waar de oogst vaak compleet vernield werd.

Doelstelling en methodiek

Deze berichten geven een overzicht van de weersgesteldheid in de voorbije periode. Vanaf juni gebeurt ook een oogstraming voor de voornaamste landbouwgewassen op regionaal en nationaal vlak. Naast de normale trend afgeleid uit de officieel gerapporteerde opbrengsten van de voorbije 15 jaren, worden voor elke combinatie (teelt/gebied) drie indicatoren berekend op basis van de weersgegevens, de simulaties van het B-CGMS gewasgroei-model en de satellietbeelden van SPOT-VEGETATION, PROBA-V en TERRA-MODIS (tiendaagse composieten met een spatiale resolutie van 1 km en 250m). Daarbij wordt enkel de informatie benut die momenteel al beschikbaar is (januari-heden). Met de data van de voorbije jaren wordt het regressieverband opgespoord tussen de finale oogstopbrengst (Y) en de indicatoren (Xi). De gevonden relaties worden dan, per landbouwregio en teelt, toegepast op de indicatoren van het huidige jaar, ter schatting van de oogstopbrengst. De nationale cijfers zijn afgeleid uit de regionale ramingen met de arealen als wegingsfactor. Meer informatie en voorgaande Agrometeorologische Berichten zijn te vinden op <http://b-cgms.cra.wallonie.be/>.

Bronnen

De regionale opbrengsten en arealen van de voorbije jaren worden geleverd door het Nationaal Instituut voor de Statistiek (<http://www.statbel.fgov.be>). De satellietbeelden worden ter beschikking gesteld door het Joint Research Centre (JRC) van de Europese Commissie (<http://mars.jrc.ec.europa.eu/mars/About-us/The-MARS-Unit>). Verder geraadpleegde documenten zijn afkomstig van de volgende organisaties: Landbouwleven (<http://www.landbouwleven.be>), Boer en Tuinder, Koninklijk Belgisch Instituut tot Verbetering van de Biet (<http://www.kbivb.be>), FIWAP asbl (www.fiwap.be), CIPF asbl (www.cipf.be) en CADCO asbl (<http://www.cadcoasbl.be>).

Contacten

Université de Liège, Dpt. des Sciences et Gestion de l'Environnement (Ulg, Liège)	Bernard Tychon	bernard.tychon@ulg.ac.be
Centre Wallon de Recherches Agronomiques (CRA-W, Gembloux)	Viviane Planchon Yannick Curnel	v.planchon@cra.wallonie.be curnel@cra.wallonie.be
Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek (VITO, Mol)	Isabelle Piccard Antoine Royer	isabelle.piccard@vito.be antoine.royer@vito.be
Koninklijk Meteorologisch Instituut van België (KMI, Ukkel)	Michel Journée Christian Tricot	michelj@meteo.be ctricot@meteo.be

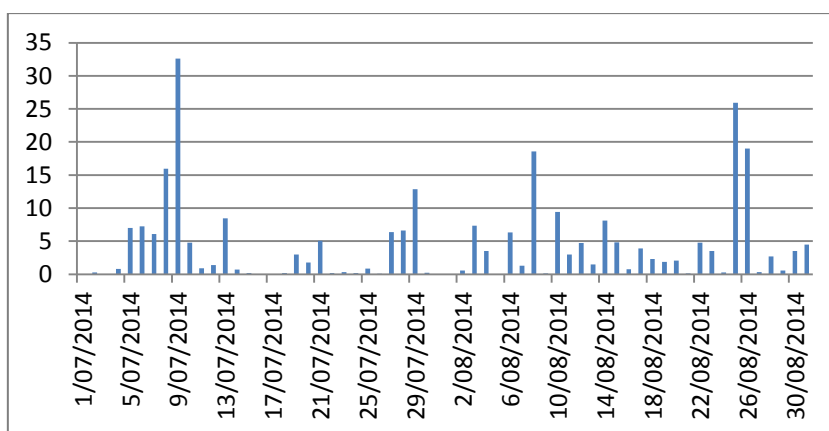
Datum van de volgende berichten: april 2015

De weersgesteldheid

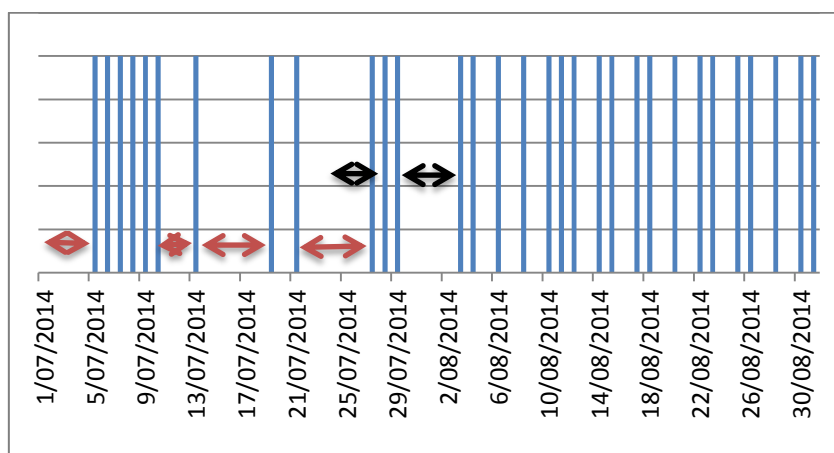
Juli 2014 was volgens het KMI een relatief normale maand op het vlak van de temperatuur, de zonneshijnduur, de luchtvochtigheid en de windsnelheid. De hoeveelheid neerslag daarentegen was abnormaal hoog, vooral in het begin van de maand (Figuur 1). Onweersbuien zorgden plaatselijk voor zware overstromingen. Dit was onder meer het geval op 29 juli in de streek rond Itter.

Augustus 2014 was zeer abnormaal koud (2°C kouder dan gemiddeld). Vooral tijdens de tweede helft van de maand daalde de temperatuur sterk om een dieptepunt te bereiken op 20 augustus. Daarnaast kregen we in augustus af te rekenen met zeer veel regen, in het bijzonder op het einde van de maand (25 en 26 augustus, Figuur 1). Zowel de totale hoeveelheid neerslag als het aantal regendagen was abnormaal hoog. Het KMI maakt ook melding van 20 onweersdagen in augustus (ten opzichte van een gemiddelde van 14,3 dagen). Ook de windsnelheid was zeer abnormaal hoog (3.1 m/s ten opzichte van 2.8 m/s normaal in Ukkel). Ons land werd deze zomer getroffen door 3 tornado's: op 8 augustus in Manhay en Jalhay, op 10 augustus in Gozée en Ligny en op 22 augustus in Zwijnaarde en Leuze-en-Hainaut. Ook in de omliggende gebieden (zoals in Marbay en Waret l'Évêque op 10 augustus) werden telkens hevige stormwinden waargenomen. Op 15 augustus tenslotte werd ook de Belgische kust geteisterd door zwaar stormweer.

Het natte weer was vooral hinderlijk voor de oogstwerkzaamheden. Voor de oogst van de wintertarwe, die vanaf 25 juli van start kon gaan, waren er slechts twee geschikte periodes (zwarte pijlen in Figuur 2) eind juli en de eerste dagen van augustus. Later in augustus was er geen enkele geschikte periode meer om te oogsten. Met 'een geschikte periode' wordt hier 'een periode van twee of meer opeenvolgende dagen met minder dan 2 mm regen' bedoeld. Figuur 2 geeft de gemiddelde situatie weer. Naargelang de regio en het perceel verschilde de toestand mogelijk. In ieder geval verklaart deze analyse waarom de tarweoogst dit seizoen grote vertraging heeft opgelopen. De laattijdige oogst had overigens erg nadelige gevolgen voor de tarweopbrengst en vooral voor de kwaliteit van het graan. De gerstoogst, die vóór de tarweoogst plaatsvindt, ondervond daarentegen geen hinder van het natte weer. Er waren in juli voldoende geschikte periodes om te dorsen (rode pijlen in Figuur 2).

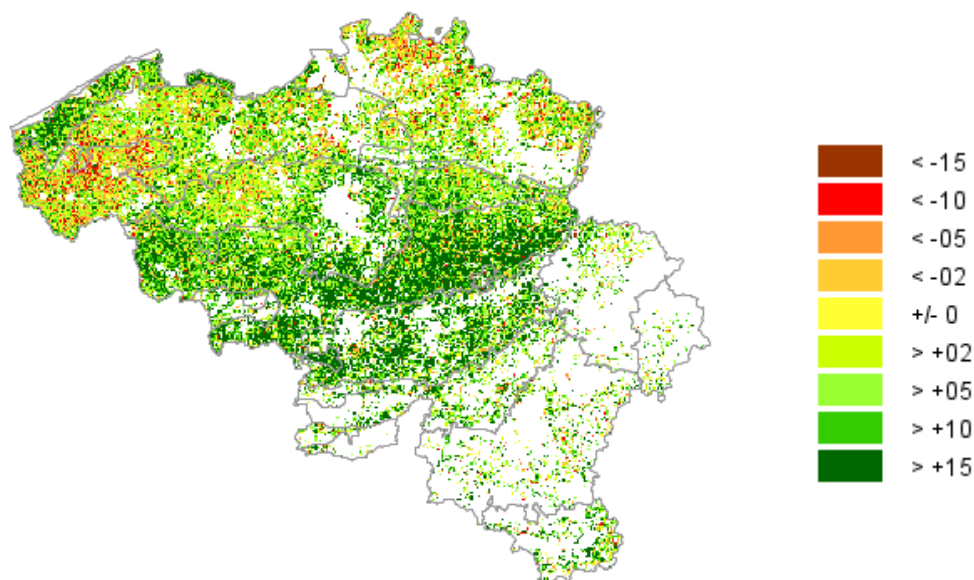
Figuur 1: Gemiddelde dagelijkse neerslaghoeveelheid (mm) in België in juli en augustus 2014. Bron: KMI, ULg

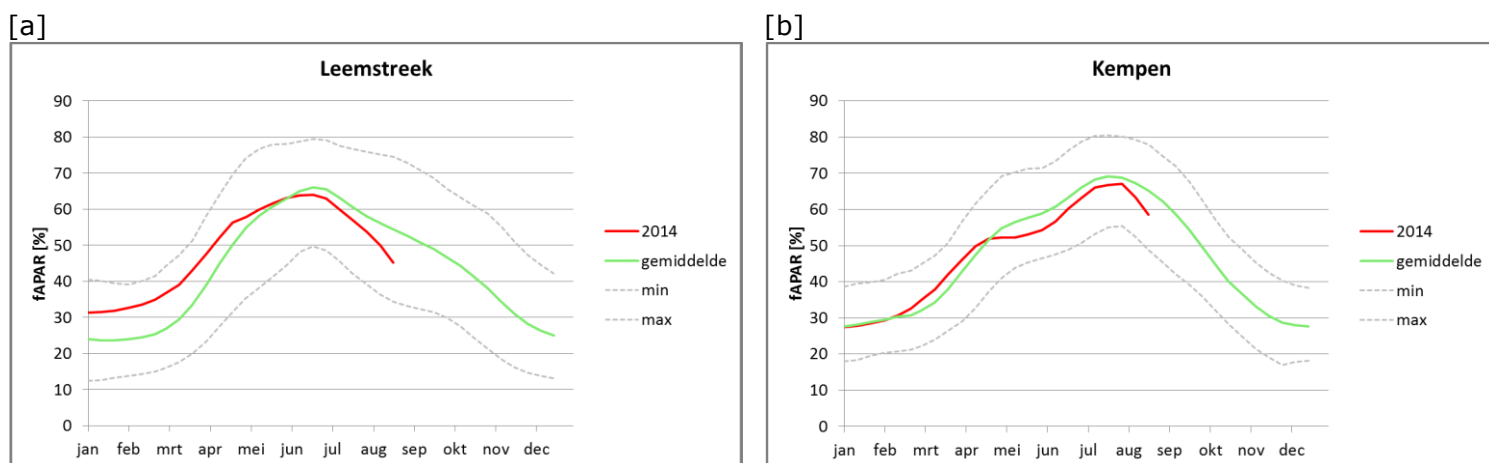
Figuur 2: Dagen met gemiddeld meer dan 2mm regen (blauwe staafjes) in juli en augustus 2014. Geschikte periodes voor het oogsten van wintergerst (rode pijl) en tarwe (zwarte pijl). Bron: KMI, ULg

Observaties vanuit de ruimte

Uit de analyse van de satellietbeelden blijkt dat we globaal gezien een goed tot zeer goed seizoen achter de rug hebben. In het centrum van het land lag de vegetatie-index tijdens de periode mei-augustus 10 tot 15% hoger dan normaal (groene en donkergroene zones in Figuur 3). De zachte winter en de gunstige weersomstandigheden tijdens het voorjaar en de vroege zomer zorgden voor een snelle start en een optimale ontwikkeling van de gewassen. De groeivoorsprong bleef behouden ondanks het minder goede weer in augustus. Figuur 4a toont de verschuiving van de groeicyclus in de Leemstreek. In West-Vlaanderen en in de Kempen daarentegen schommelde de vegetatie-index eerder rond het gemiddelde of zelfs iets lager (Figuur 4b en gele, oranje en rode zones in Figuur 3).

Figuur 3: Relatief verschil van de vegetatie-index (fAPAR, afgeleid uit MODIS beelden) van 1 mei tot en met 31 augustus 2014 ten opzichte van het gemiddelde. Bron: VITO

Figuur 4: Evolutie van de vegetatie-index (fAPAR) van 1 januari tot en met 31 augustus 2014 ten opzichte van de gemiddelde, minimum en maximum waarden (2000-2013) voor akkerbouwgewassen in [a] de Leemstreek en [b] de Kempen. Bron: VITO

Overzicht der gewassen: huidige toestand

Tabel 1 toont de oogstvoorspellingen voor de voornaamste teelten voor de verschillende landbouwstroken en voor het land in z'n geheel. Hieronder volgt een nadere bespreking:

Wintertarwe en -gerst:

Uit meldingen van het CRA-w en Boer&Tuinder blijkt dat de oogst van de wintergerst rond half juli afgerond werd. De opbrengsten waren goed tot zeer goed.

De wintertarweoogst daarentegen verliep eerder moeizaam. De oogst ging op de meeste plaatsen van start rond 25 juli, maar moest onderbroken worden rond 6 augustus omwille van de regen. De laatste percelen konden pas rond 8 september gedorst worden. De kwaliteit van de tarwe van de laat geogste percelen liet echter te wensen over. De opbrengst is erg variabel. Binnen een zelfde regio kunnen er grote verschillen optreden naargelang het perceel. Deze verschillen zijn voornamelijk gerelateerd aan de hoeveelheid neerslag die de gewassen ter beschikking kregen tijdens het groeiseizoen. Op percelen waar de groeiomstandigheden optimaal waren, werden rendementen van 11 ton/ha gehaald. Op percelen waar ziektes de kop op staken of percelen die af te rekenen kregen met droogtestress door neerslagtekort in het voorjaar lag de opbrengst echter heel wat lager. Daarnaast werden er in augustus heel wat tarwevelden getroffen door tornado's.

Suikerbieten:

De suikerbietencampagne van 2014 zou de op twee na beste campagne ooit kunnen worden, bericht Boer&Tuinder, met opbrengstverwachtingen tussen 79 en 82 ton/ha en suikeropbrengsten rond 14 ton/ha. Volgens het KBIVB ligt de geschatte suikeropbrengst momenteel zo'n 2 ton/ha hoger dan het gemiddelde van de voorbije 10 jaren. De huidige schattingen benaderen de recordwaarden van 2009 en 2011. Begin september werd de suikeropbrengst toen ook op zo'n 14 ton/ha geschat.

Aardappelen:

De aardappelen (voor industriële verwerking) vertoonden half augustus een groeivoorsprong van 2 tot 3 weken. Omwille van het natte en koude weer eind augustus liep de loofdoding echter wat vertraging op. De opbrengstverwachtingen zijn gunstig volgens FIWAP en de aardappelen zijn van goede kwaliteit. Uit staalnames blijkt wel dat het droge stof gehalte van de knollen soms laag is. Afhankelijk van de bron is dit het geval op 10 tot 40% van de percelen, vooral in het oosten van het land. Naarmate men meer in westelijke richting gaat, stijgt het droge stof gehalte. De knollen vertonen relatief weinig misvormingen. Er kwamen dit seizoen wel meldingen binnen van knolinfecties veroorzaakt door *Phytophthora*. Het is eerder uitzonderlijk dat de plaag zich doorzet tot in de knollen. Een dergelijk fenomeen komt gemiddeld slechts één keer om de 10 jaar voor. Momenteel krijgen ook heel wat percelen af te rekenen met ziekten zoals *Botrytis* of *Alternaria*, die vaak voorkomen op het einde van het groeiseizoen bij nat weer. We zien dit vooral op percelen waar het loof op natuurlijke wijze afsterft.

Maïs:

De opbrengstverwachtingen voor maïs zijn gunstig volgens het CIPF. De ontwikkeling van het gewas verloopt normaal. Afhankelijk van de zaaidatum is er een groeivoorsprong merkbaar van gemiddeld 3 à 4 dagen. Op de lichte zandgronden bedraagt de voorsprong ongeveer een week. De maïsplanten zijn nog relatief groen, maar de kolven zijn goed gevuld en rijpen mooi af.

Tabel 1: Opbrengstvoorspellingen (100kg/ha) per landbouwstreek voor voedermaïs, suikerbieten en aardappelen (Bintje) en vergelijking met de gemiddelde opbrengst voor de jaren 2009-2013 volgens de cijfers van het Nationaal Instituut voor de Statistiek (NIS).

Landbouwstreek	Voedermaïs			Suikerbieten			Aardappelen (Bintje)		
	2009-2013 (NIS)	2014 (voorspeld)	verschil (%)	2009-2013 (NIS)	2014 (voorspeld)	verschil (%)	2009-2013 (NIS)	2014 (voorspeld)	verschil (%)
Duinen & Polders	441,4	452,0	2,4	763,6	781,8	2,4	440,2	467,1	6,1
Zandstreek	461,8	469,7	1,7	728,2	745,6	2,4	471,8	502,8	6,6
Kempen	440,9	454,1	3,0	677,8	689,3	1,7	436,8	467,4	7,0
Zandleemstreek	496,1	523,8	5,6	794,1	811,9	2,2	477,9	511,2	7,0
Leemstreek	443,9	459,1	3,4	832,3	848,4	1,9	467,9	503,0	7,5
Henegouwse Kempen	458,5	473,9	3,4	807,3	820,0	1,6	461,8	491,2	6,4
Condroz	472,0	494,6	4,8	767,8	792,5	3,2	458,2	503,6	9,9
Weidestreek (Luik)	452,1	475,7	5,2	799,8	834,7	4,4	529,9	580,0	9,5
Weidestreek (Venen)	438,5	455,9	4,0	686,7	692,9	0,9	461,9	508,6	10,1
Famenne	446,8	481,7	7,8	720,4	746,5	3,6	417,7	425,3	1,8
Ardennen	439,6	454,4	3,4	724,9	767,6	5,9	321,2	308,3	-4,0
Jurastreek	403,4	407,5	1,0	-	-	-	265,1	274,7	3,6
Hoge Ardennen	289,5	269,9	-6,8	-	-	-	336,9	439,4	30,4